

การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร*

ศุภัชฌา อู๋ทอง**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งประเด็นประหา และอุปสรรคสำคัญ ข้อเสนอแนะและแนวทางปรับปรุงนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติของสำนักงานเขตหลักสี่ในปัจจุบัน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้เทคนิคการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยสนาม (Field Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ของสำนักงานเขตหลักสี่ มีความชัดเจนแน่นอน และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ผู้บริหารสำนักงานเขตหลักสี่ ให้ความสำคัญ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและงบประมาณที่ได้รับทำให้ไม่พอเพียงเมื่อเทียบกับปริมาณ ทำให้การดำเนินการและการพัฒนาปรับปรุงการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสำนักงานเขตหลักสี่ ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

คำสำคัญ: การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานคร

บทนำ

การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ เพื่อให้การค้าขายหาบเร่แผงลอยริมทางเท้ามีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ทางเท้า และดูแลเรื่องความสะอาดเรียบร้อยในพื้นที่เขตหลักสี่ ซึ่ง

บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ : ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันปัญหาการค้าหาบเร่แผงมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการอพยพของประชาชนในชนบทที่ประสบปัญหาภัยจนและประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำ เข้ามาประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษา สำนักงานเขตหลักสี่

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ รวมทั้งประเด็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางปรับปรุง การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติในปัจจุบัน ของสำนักงานเขตหลักสี่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในพื้นที่ของสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ
 ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางปรับปรุง ของสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่ 22 ธันวาคม 2555 - 23 กุมภาพันธ์ 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึงแนวทางการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ รวมทั้งทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ มาตรการ และแนวทางการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ของสำนักงานเขตหลักสี่ในปัจจุบัน

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Anderson (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2555, หน้า 1) กล่าวว่านโยบายสาธารณะ คือ แนวทางการปฏิบัติของรัฐที่มีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างและติดตามด้วยผู้กระทำหรือการปฏิบัติ ซึ่งอาจจะปฏิบัติโดยคนๆ เดียวหรือคณะบุคคลก็ได้ ในการที่จะแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ต้องมีวัตถุประสงค์ เป็นแนวทางปฏิบัติ การปฏิบัติจะต้องเกิดขึ้นจริง และ การปฏิบัติจะเป็นไปในเชิงบวก หรือ เชิงลบก็ได้

วรเดช จันทรศร (2548, หน้า 206 -207) อธิบายว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องพิจารณาที่ตัวนโยบายเป็นอันดับแรกก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร สามารถส่งผลให้การนำ

นโยบายไปปฏิบัติมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด นโยบายที่ดีจะต้องมีปัจจัยดังนี้คือ (1) นโยบายจะต้องมีความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ความชัดเจนของนโยบายจะสร้างให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ที่ต้องนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ เพราะการรับรู้ของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกัน การทำให้ทุกคนสามารถเข้าใจในนโยบายอย่างตรงกันจะต้องเกิดจากการที่นโยบายมีความชัดเจน (2) นโยบายจะต้องระบุถึงเกณฑ์ที่วัดว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติมีทิศทางที่ใกล้เคียงกับ นโยบายมากหรือน้อย การวัดทิศทางของนโยบายนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตั้งแต่ เริ่มนำนโยบายไปปฏิบัติ และต้องทำในทุกขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ(3) นโยบายจะต้องระบุถึงปริมาณของทรัพยากรที่มีในการดำเนินนโยบาย ทรัพยากรที่สำคัญได้แก่ ทรัพยากรด้านการเงิน ด้านบุคลากร และโครงสร้างการปฏิบัติงาน และทรัพยากรอื่นๆ เช่น สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่จำเป็น เป็นต้น การระบุถึงแหล่งทรัพยากรจะช่วยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถประเมินได้ว่านโยบายนั้นควรนำไปปฏิบัติโดยวิธีการใด (4) ทิศทางของนโยบายจะต้องสอดคล้องต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ นโยบายสาธารณะที่หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐบาลเป็นผู้กำหนดจะต้องพิจารณาว่าไม่ไปขัดต่อนโยบายประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะขัดต่อนโยบายของประเทศชาติด้วย และ (5) นโยบายจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักทฤษฎีทางวิชาการที่ถูกต้อง ในการกำหนดนโยบายแต่ละนโยบายจะต้องดูด้วยว่ามีทฤษฎีรองรับหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจได้ว่าทฤษฎีที่กำหนดนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ

Daniel Mazmanian and Paul Sabatier (อ้างถึงใน พีระพงศ์ ภัคศิริ, 2555, หน้า 8) ได้ให้ความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การนำนโยบายพื้นฐานมาดำเนินการให้ลุล่วงไป โดยเป็นการร่วมทำงานภายใต้กฎหมายที่อาจอยู่ในรูปแบบของกฎหมาย คำสั่งของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี ก็ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือ วิธีวิจัยเอกสารและวิธีวิจัยสนาม ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. วิธีการค้นคว้าเอกสาร (Documentary research) เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ ข้อมูลหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่ รวมทั้งได้สืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Internet) (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2554, หน้า 35)
2. วิธีวิจัยสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการศึกษาสัมภาษณ์ควบคู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งต้องการข้อมูลที่ละเอียดและยังไม่มีผู้รวบรวมมาก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2554, หน้า 35) โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับนโยบายการจัด

ระเบียบหยาบเร่งแผงลอยกรุงเทพมหานคร เป็นข้าราชการและลูกจ้างประจำฝ่ายเทศกิจของสำนักงานเขตหลักสี่กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบกัน และเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดจำแนกข้อมูลในแต่ละประเด็นตามความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันออกเป็นกลุ่ม ๆ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลเนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงให้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การนำนโยบายการจัดระเบียบหยาบเร่งแผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. นโยบายมีความชัดเจนแน่นอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ และผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบเป็นอย่างดี เนื่องจากพื้นที่เขตหลักสี่มีจำนวนผู้ค้าน้อยราย และมีพื้นที่ว่างพอเพียงสำหรับการจัดระเบียบหยาบเร่งแผงลอยให้แก่ผู้ค้าในพื้นที่ จึงง่ายต่อการสร้างความเข้าใจ รวมทั้งหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการจัดระเบียบหยาบเร่งแผงลอยตามวาระของผู้บริหารบริหารกรุงเทพมหานคร ก็สามารถประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจและได้รับความร่วมมือจากผู้ค้า และประชาชนในการปฏิบัติตามนโยบายใหม่ได้เป็นอย่างดี

2. ปัญหาและอุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายการจัดระเบียบหยาบเร่งแผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

- 2.1 บุคลากรไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณงานที่มาก
- 2.2 งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน
- 2.3 วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มีจำนวนจำกัด และไม่ทันสมัย

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางปรับปรุง การนำนโยบายการจัดระเบียบหยาบเร่งแผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

3.1 ให้แต่ละเขตเป็นผู้พิจารณาออกนโยบายหรือแก้ไขข้อกำหนดเพื่อให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่เขตในแต่ละช่วงเวลาได้ และเมื่อได้ข้อยุติต้องออกเป็นนโยบายที่ชัดเจน แน่นนอน และให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

3.2 จัดอบรม สัมมนา เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานและปลูกฝังจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความเสียสละ อดทน ซื่อสัตย์ เป็นธรรม และอุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

3.3 ผู้บังคับบัญชาต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและความรู้สึกร่วมในการปฏิบัติงาน บริหารงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล หลักคุณธรรม จริยธรรม

3.4 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ผู้ค้า ทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย หาบเร่แผงลอย ให้ได้รับทราบอย่างทั่วถึงและถูกต้องเพื่อลดปัญหาการต่อต้าน หรือกระทำความผิด ควรเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้พอเพียง

3.5 ต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบการจัดระเบียบ การตรวจตรา กวดขัน ควบคุม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข การดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

3.6 บูรณาการการทำงานร่วมกัน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจนครบาลในพื้นที่ เจ้าของตลาด ผู้นำชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือและแนวร่วมในการปฏิบัติงาน

3.7 ต้องมีมาตรการป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อหาผลประโยชน์ใส่ตัว เช่น สวຍหาบเร่แผงลอยเพื่อแลกกับการไม่ถูกจับปรับ หรือเพื่อให้สามารถทำการค้าในจุดนอกจุดผ่อนผัน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีความชัดเจนแน่นอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี มีเพียงพอในการปฏิบัติงานแต่ขาดความทันสมัย ด้านบุคลากรไม่เพียงพอกับปริมาณที่มาก แต่ทุกคนมีความรู้ความสามารถ ได้รับการอบรมความรู้ด้านการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และปฏิบัติงานเต็มกำลังทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ ส่วนด้านเงินงบประมาณได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอสำหรับเบิกจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงงาน

ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ควรดำเนินการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากด้านต่างๆ ไปพร้อมกันทุกด้าน พร้อมเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การบริหารงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล หลักคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จตามวัตถุประสงค์

บรรณานุกรม

- วรเดช จันทรศร. (2548). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สหาย
บล็อกและการพิมพ์.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2554). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิเคราะห์เบี่ยงวิธีวิจัยทางรัฐประ-
ศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต.
- บุญเกียรติ ภาวะเวกพันธ์. (2555). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิเคราะห์สัมมนาโยบาย
และการจัดการสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- พีระพงศ์ ภัคคีรี. (2555). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ
และการประเมินผลนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.